

ምዕራፍ ስም ሥነ

የሀገር ፍቅር

የምዕራፍ ዓላማዎች፡ ይህንን ምዕራፍ ተምረህ/ ተምረሽ ስታጠናቅቅ/ስታጠናቅቁ፤

- የብሔሮችን፣ የብሔረሰቦችንና የሕዝቦችን ታሪክ ማወቅ የሚሰጠውን ጥቅም ትገነዘባለህ/ ትገነዘቢያለሽ።
- የጋራ መገልገያ መሣሪያዎችን ለምን በጥንቃቄ መያዝ እንደሚገባ ታውቃለህ/ ታውቁያለሽ።
- ድህነትና ኀሳብነትን መዋጋት አስፈላጊ መሆኑን ትረዳለህ/ትረጃያለሽ።
- የዜግነት መብት መከበር የሀገር ፍቅር ስሜትን እንደሚያዳብር ትረዳለህ/ትረጃያለሽ።
- ብሔራዊ ሰንደቅ ዓላማና ብሔራዊ መዝሙር ለሀገር ፍቅር መገልበት የሚኖራቸውን አስተዋፅኦ ትረዳለህ/ትረጃያለሽ።

5.1 ትክክለኛ የሆኑ የሀገርን፣ የብሔሮችን፣ የብሔረሰቦችንና የሕዝቦችን ታሪክና ባህል ማወቅ ለአዲሱ የሀገር ፍቅር ስሜት ግንባታ የሚኖረው ጠቀሜታ፤

- ✓ የብሔሮችን፣ የብሔረሰቦችንና የሕዝቦችን ታሪኮችና ባህሎች ማወቅ ምን ጠቀሜታ አለው?

የእነ እጅጋየሁ ሠፈር ወጣቶች፤

የእነ እጅጋየሁ ሠፈር ወጣቶች በአርአያነት የሚጠቀሱባቸው በርካታ ተግባራትን ያከናውናሉ። በቀበሌአቸው የወጣቶች ማኅበር አማካይነት ልዩ ልዩ ክብሮችን አቋቁመዋል። ከክብሮቹ መካከልም “የብሔረሰቦች ሙዚዬምና የሀገርህን ዕውቅ ፕሮግራም ማስተባበሪያ” በሚል ስያሜ የሚታወቀው ክብብ አንዱ ነው። እጅጋየሁና ጓደኞቹ የዚህ ክብብ አባላት ናቸው። ክብባቸው የሀገራችንን ሕዝቦች ባህልና ታሪክ ሊያሳዩ የሚችሉ ልዩ ልዩ ባህላዊ አልባሳትንና በርካታ ቁሳቁሶችን አሰባስበዋል። በተደጋጋሚ ጊዜያት የሀገርህን እወቅ የጉዞ ፕሮግራም ለአባላቱ አዘጋጅቷል። እጅጋየሁ

የክብቡ ተጠሪ ስትሆን በየጊዜው ከክብቡ አስተባባሪ ከሚገኙ አባላት ጋር ልዩ ልዩ ዝግጅቶችን በማስተባበር የምትታወቅ ወጣት ናት። በተለይ በክብባቸው አባላት አማካይነት የሚቀርበው የተለያዩ ሕዝቦች ባህልና ታሪክ ገለጻ የአካባቢው ሕዝብ በጉጉት የሚጠብቀው ፕሮግራም ነው። የሕዝቦቹ ባህልና ታሪክ ገለጻ የሚካሄደው በቡድን የተደራጁ ወጣቶች የሚወክሉትን ብሔር ወይም ብሔረሰብ አልባሳት በመልበስ፣ ባህላዊ ቁሳቁሶችን በማሰባሰብና የብሔሩን ወይም የብሔረሰቡን ታሪክ በሚገባ በመግለጽ ነው። ይህ ፕሮግራም በቀጩና በተጎራባች አካባቢዎች ሕዝብ ዘንድ ከፍተኛ ተወዳጅነት በማትረፉ ብዙ ሰዎች አድናቆታቸውን ገልፀውላቸዋል።

መሰመጃ 1

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. የእነ እጅጋየሁ ክብብ ከሚያደርገው እንቅስቃሴ ምን ተረዳችሁ?
2. የተለያዩ ሕዝቦችን ታሪኮችና ባህሎችን ማወቅ በዜጎች ሕይወት ውስጥ የሚያመጣው ስውጥ ምንድን ነው?
3. በአካባቢያችሁና በቤታችሁ ውስጥ የሚገኙ የባህል መገለጫ ቁሳቁሶችን በመዘርዘር የትኛውን ብሔርና ብሔረሰብ ወይም ሕዝብ እንደሚወክሉ ስክፍል ጓደኞቻችሁ ንገሯቸው።

ኢትዮጵያ የብዙ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች መገኛ ሀገር ነች። ብዙ ምሁራን ሀገራችንን የሚጠሯት፣ “የብሔረሰቦች ሙዚዬም” በማለት ነው። የሀገራችንን ውበት ያፈኩት እነዚህ በርካታ ሕዝቦች የራሳቸው የሆኑ ባህሎችና ከ80 በላይ የሆኑ ቋንቋዎች ባለቤት ናቸው። ሀገራችን የነፃነቷን ክብር ጠብቃ የኖረችው ብሔሮቿ፣ ብሔረሰቦቿና ሕዝቦቿ በከፊሉት ታላቅ መስዋዕትነት ነው። ይህ ታላቅ የሕዝቦች የጋራ ታሪክ አንዳንዴ በውጭ ሀገርና በሀገራችን የታሪክ ጸሐፊዎች ተዛብቶ ሲቀርብ ይስተዋላል።

ባህሎቻቸውም እንዲሁ ተገቢው ትኩረት ላይ ሠጠው ኖሯል። ነገር ግን አሁን ሀገራችን በተያያዘችው የዲሞክራሲ ሥርዓት ትክክለኛው የብሔሮች፣ የብሔረሰቦችና ሕዝቦች ታሪክ ያለአድልዎ እየተጻፈና ባህላቸውም ተገቢውን አክብሮት በማግኘት ላይ ይገኛል።

ይሄው አካሄድ ተጠናክሮ ቀጠለ ማለት በእያንዳንዱ ዜጋ ውስጥ አዲሱ የሀገር ፍቅር ስሜት በሚገባ ይሠርጻል ማለት ነው። የብሔሮችን፣ የብሔረሰቦችንና የሕዝቦችን ታሪኮችና ባህሎች በሚገባ ማወቅና ማጥናት ብሔራዊ የሀገር ፍቅርን ስሜት ያገለግላል።

በብሔራዊ የሀገር ፍቅር ስሜት የታነጸ ትውልድ ደግሞ የሀገሩን ሉዓላዊ ክብር ያስጠብቃል። ሀገሩ በዓለም ማገበረሰብ ፊት የታወቀችበትን የርሃብ ታሪክም እንዲለወጥ ይጥራል።

5.2 የብሔሮች፣ የብሔረሰቦችና የሕዝቦች መብቶች በአኩረኩት መከበር ለሀገር ፍቅር ግንባታ ያለው አስተዋጽኦ፤

ሥዕል 5.1 የሕዝቦች የዕኩልነት መብቶች መከበር ውጤት

መልመጃ 2

የሚከተሉትን ጥያቄዎች ሥሩ።

1. ከሀገራችን ብሔሮች ብሔረሰቦችና ሕዝቦች መካከል ምን ያህሉን እንደምታውቁ ስማ ሳይት የሚከተለውን የንጠረዥ በደብተራችሁ ሠርታችሁ በቀረበው ምሳሌ መሠረት ባዶ ቦታዎችን ሙሉ።

ተራ ቁጥር	የብሔረ፣ የብሔረሰብና የሕዝብ ስም	የሚናገረው ቋንቋ	የሚገኝበት ክልል
1	ሜሎ	ሜሎኛ	በደቡብ ብ/ብ/ሕ/ክልል

2. ሀገራችን የነበራትን አኩሪ ታሪክ ጠብቃ እንደትቆይ ከአያንዳንዱ ዜጋ ምን ይጠብቃል?
3. አዲሱ የሀገር ፍቅር ስሜት ይበልጥ እንዲገባ ብት የእናንተ ድርሻ ምን መሆን ይገባዋል?
4. በአዲሱ የሀገር ፍቅር ስሜት ሲወገዱ ይገባቸዋል የምትችሉትን ብሔራዊ ችግሮቻችንን ዘርዘሩ?

- ከፎቶግራፉ ምን ተገነዘባችሁ?

እርስዎን ያለው የሕዝብ ግንኙነት፤

ከተለያዩ የሀገሪቱ አካባቢዎች የመጡ ተማሪዎች በአንድ የከፍተኛ የትምህርት ተቋም ውስጥ ትምህርታቸውን በመከታተል ላይ ነበሩ። የሕይወት እጣ ፈንታ ሆነና ከእነዚህ ተማሪዎች መካከል ከደቡብ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል ከካፋቾና ሸካቾ እና ከቤንሻንጉል ጉሙዝ ክልል ከቦሮ ሺናሻ ብሔረሰብ የመጡት ተማሪዎች ተቀራረቡ። ቅርርባቸው እየተጠናከረ ሄዶ ስለተለያዩ ጉዳዮች በመወያየት አንዱ ለአንዱ ምስጢራቸውን ማካፈል ጀመሩ።

በውይይቶቻቸው መሃል አንድ ቀን ስለ ማንነታቸው፣ ባህልና ቋንቋ ታሪካቸው እየተወያዩ ሳሉ ያልታሰበና አስገራሚ የሆነ ነገር ተፈጠረ። ነገሩ እንዲህ ነው። ከዛሬ አራት መቶ ዓመታት በፊት በጥቅሉ የጎንጎ ሕዝቦች በሚል ይታወቁ ከነበሩት ከፋቾና ሸካቾ፣ ቦሮ ሸናሻ፣ ሂናሪያ፣ ቦሾ እና ቡሻሼ ተብለው ይታወቁ ከነበሩት መካከል የካፋቾና ሸካቾ በደቡብ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ክልል የሚገኙ ሲሆን የቦሮ ሸናሻ ሕዝቦች ደግሞ በቤንሻንጉል ጉሙዝ ክልል ሰፍረው ይገኛሉ።

እነዚህ ሕዝቦች ባለፉት መንግሥታት ተገናኝተውና የትምህርት እድል ተነፍቀው ይኖሩ ነበር። በአሁኑ ወቅት የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ሕገመንግሥት ባረጋገጠላቸው የእኩልነት መብት ተጠቅመው ከሌሎች ብሔሮች፣ ብሔረሰቦች ሕዝቦች ጋር ይኖራሉ። የከፍተኛ ትምህርት እድል ያገኙት እነዚህ ልጆቻቸው በታሪክ አጋጣሚ ተበታተኑ የነበሩትን የሕዝቦቻቸውን የባህል፣ የቋንቋና የታሪክ አንድነት በማወቃቸው እጅግ ይደሰታሉ። ይህንኑ አጋጣሚ በመጠቀም ወደፊት ጥልቅ ጥናት ለማድረግና ትስስራቸውን ይበልጥ ለማግለጫ ስምምነት አደረጉ። የሕዝብ ለሕዝብ ግንኙነቱንም አጠናክረው ለመቀጠል ሁሉም ቃል ገቡ።

ምንጭ (ኅብረብሔር መጽሐፍ፣ በፌዴሬሽን ምክር ቤት የሚታተም፣ ገዳር 2000 ዓ.ም ገጽ 33፣ ለዚህ ክፍል እንዲመጥን ተሻሽሎ የተወሰደ)

መሰመሻ 3

ከላይ የቀረበውን ታሪክ መሠረት ? በማድረግ የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. ብሔረሰቦችን የሚያመሳስሏቸው ነገሮች ምንድን ናቸው?
2. ተማሪዎች ተቀራርበው መወያየት ባይችሉ ኖሮ የጋራ ታሪካቸውን ማወቅ ይችሉ ነበር? ታሪኩን መነሻ በማድረግ በጋራ ሀገራዊ አጀንዳዎች ላይ ውይይት ማድረግ ስለሚኖረው ጠቀሜታ በቡድን ተወያዩ።

የኢትዮጵያ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ባለፉት ሥርዓቶች ታሪካቸውና፣ ባህላቸው ተገቢው ትኩረት የተሰጠው አልነበረም። ፖለቲካዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ሥርዓቱም አድሎአዊና ጭቆና የነገሠበት ነበር። ያም ሆኖ ግን ሕዝቦቹ ሀገራዊ ነፃነታቸውንና ሉዓላዊነታቸውን ለመድፈር የመጡ ቅኝ ገዢዎችንና ወራሪዎችን በጋራ በመመከት አኩሪ የትግል ታሪክ አስመዝግበዋል።

በአሁኑ ወቅት የሀገሪቱ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ማንነታቸው ተከብሮ ራሳቸውን በራሳቸው ማስተዳደር ችለዋል። ባህላቸውን የማሳደግና በቋንቋቸው የመጠቀም መብታቸው ተከብሮላቸዋል። የሠላም፣ የልማትና

የዲሞክራሲ ተጠቃሚነታቸውም ስለተረጋገጠ በእኩልነትና በመከባበር ላይ የተመሠረተ አንድ ጠንካራ ኢኮኖሚያዊና ፖለቲካዊ ማኅበረሰብ ለመፍጠርም ቃል ገብተዋል።

ይህን መሰሉ የዲሞክራሲ ትሩፋት ተጠናክሮ እንዲቀጥልም እያንዳንዱ ዜጋ ድርሻና ኃላፊነት አለበት። የብሔሮች፣ የብሔረሰቦችና የሕዝቦች መብቶች በእኩልነት ሲከበሩ ዜጎች ለሀገራቸው የጠለቀ ፍቅር ይኖራቸዋል። የሀገር ፍቅር የጎለበተ ዜጋ ደግሞ የረሃብ፣ የጦርነትና የእልቂት ምሳሌ ሆኖ በውጭው ዓለም በመጥፎ ገጽታዋ ብቻ የምትታወቀውን ሀገሩን ተባብሮ በመሥራት ታሪኳን ይለው ጣል።

የተጀመሩት የልማት፣ የዲሞክራሲና የመልካም አስተዳደር ሥራዎች እንዲጎለብቱና ዘላቂ ሰላም እንዲሰፍን የማድረግ፣ ሀገራዊ ተልዕኮና ራዕይ እንዲሳካ ወሳኙን ሚና ለመጫወትም ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ትልቅ ድርሻ ይኖራቸዋል።

መሰመሻ 4

በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ተወያዩ።

1. የሕዝቦች መብቶች ሳይከበሩ ስለሀገር ፍቅር መናገር ይቻላል? ስምን?
2. የሀገራችን ዕድገት ከብሔሮች ከብሔረሰቦችና ከሕዝቦች መብቶች መከበር ጋር የተያያዘ ነው የሚባለው ስለምንድን ነው?

5.3 የጋራ መገልገያ መሣሪያዎችን በጥንቃቄ አስመዘገብ በሀገር ደረጃ የሚያስከትለው ጉዳት፤

ሥዕል 5.2 በጥንቃቄ ጉድስት ምክንያት የተጉዳ መገልገያ መሣሪያዎች

- ከስዕሉ ምን ተገነዘባችሁ?
- ከስዕሉ ለተገነዘባችሁት ችግር መፍትሔው ምንድን ነው ትላላችሁ?

የሥነህይወት ሥነምግባር ትምህርት የተማሪ መጽሐፍ - 8ኛ ክፍል

ከሳትና ውሃ

እሳትና ውሃ አንድ በሬና የእርሻ መሳሪያዎችን ለጋራ መገልገያነት ገዝተው እየተረዳዱ ይጠቀሙበት ነበር ይባላል። ከዕለታት አንድ ቀን በሬያቸውን ሌቦች ሠርቀው አረዱ ባቸው። በዚህ ጊዜ አቶ እሳት እጅግ ተቆጥቶ ውሃን እንዲህ አለው “አቶ ውሃ የጋራ ንብረታችን የሆነው በሬ በመሠረቁ በጣም ተናድጿለሁ። ጠላታችንን ለመበቀልም ስለወሰንኩ ደኑንም፣ ሣሩንም፣ ቤቱንም፣ ሁሉንም ነገር አቃጥዬ የበሬአችንን ሌባ አንድ ላይ አጠፋዋለሁ” ብሎ አማክረው።

ውሃውም “ወንድሜ አቶ እሳት ምነው እንደዚህ ማሰብህ? የሠረቀውንም ሰው ደህነኛውንም አንድ ላይ ማቃጠል አግባብ ነውን? ደግሞስ እነዚህ አቃጥዬና አውድሜ አጠፋችዋለሁ የምትላቸው ነገሮች ፍጥረትን ሁሉ በጋራ ያለአድልዎ የሚያገለግሉ የጋራ መገልገያዎች አይደሉምን? ለአንድ አጥፊ ሲባልስ ፍጥረታት ሁሉ በጋራ የሚጠቀሙባቸውን መገልገያዎች ማጥፋት አግባብ ነውን? ሌባውን በዘዴ መያዝስ ይቻልዋል? ግዴላም ሌባውን በጥበባችን በቁጥጥር ሥር እናውለዋለን።

ለመሆኑ ምግብ ለማብሰል የሚፈልግ ከአንተ ዘንድ፣ ልብስና ዕቃ ማጠብ የፈለገ ደግሞ ከእኔ ዘንድ መምጣቱ ይቀራልን? ያንጊዜ ሌባውን በዘዴ ይዘን ለሕግ እናቀርባለን እንጂ በጋራ መገልገያዎቻችን ላይ ተገቢ ያልሆነና ማስተዋል የጎደለውን እርምጃ መውሰድ አይገባንም” ብሎ እሳትን አረጋጋው።

እውነትም ይህንን ተነጋግረው ጥቂትም ሳይቆዩ አንደኛው ሌባ የሠረቀውን የበሬ ሥጋ ጠብሶ ለመብላት ስለጎመጀ እየተጣደፈ እሳት ፍለጋ መጣ። ሁለተኛው ሌባ ደግሞ የበሬ ጨጓራ ይዞ ሊያጥብ ወደ ወንዝ ወረደ። ይህን ጊዜ ውሃና እሳት ተጠቃቅሰው ሌቦቹ እነሱ መሆናቸውን ካረጋገጡ በኋላ በቁጥጥር ሥር አውለው በሕግ ፊት አቀረቧቸው።

እሳትም በውሃ ጥበብ እየተደነቀና ቀደም ሲል የወሰነው ያልተገባ ውሳኔ መሆኑን በመረዳት

ንደኛውን ይቅርታ ጠየቀ። የጋራ መገልገያ የሆኑትንም ነገሮች በችኮላ ለማውደም መወሰኑ ፀዕቶት ዳግመኛ ይህንን መሰሉን የችኮላ ስህተት ላለመድገም ውሳኔ አደረገ።

ምንጭ (እንቅልፍ ለምኔ፣ ብላቴን ጌታ ማኅተመ ሥላሴ ወልደ መስቀል፣ 1952 ዓ.ም ገጽ 63 ተሻሻሎ የተወሰደ።)

መሰጠጃ 5

ከላይ የቀረበውን ታሪክ መሰረት በማድረግ የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. ከእሳትና ከውሃ ባህርያት ምን ተገንዘባችሁ።
2. እንደፎክሎር እሳት የአካባቢውን የጋራ መገልገያ ሁሉ በንዴት ቢያጠፋ ኖሮ ውጤቱ ምን ይሆን ነበር?
3. የተሰደደ ምክንያቶች የጋራ መገልገያ መሣሪያዎችን የሚያወድሙ ሰዎችን ከዚህ ታሪክ ስንገር እንዴት ታይተዋል?
4. ከታሪኩ ምን ጠቃሚ ትምህርት እንዳገኛችሁ ተወያዩ።

የመንግሥትና የሕዝብ የጋራ መገልገያ መሣሪያዎች ለምሳሌ፣ ድልድዮች፣ መንገዶች፣ የኃይል ማመንጫ ተቋማት፣ የመንገድ መብራቶች፣ የውሃ መስመሮችና የሕዝብ ስልኮች የአንድ አካል ሀብት ሳይሆኑ የዜጎች ሁሉ የጋራ ሀብት ናቸው። የተገነቡትም ከዜጎች በተሰበሰበ ገንዘብ ነው። የአገልግሎታቸው ተጠቃሚም ራሱ ሕዝቡ ነው። ስለዚህም እያንዳንዱ ዜጋ የመንግሥትና የሕዝብ መገልገያ መሳሪያዎች የዜጎች ሁሉ የጋራ ንብረት መሆኑን አውቆ ለደህንነታቸው ጥበቃ ሊያደርግ ይገባል። ለመንግሥትና ለሕዝብ ሀብት ጥንቃቄ አለማድረግ የሚጎዳው እያንዳንዱን ዜጋ ነው። የጋራ መገልገያ መሳሪያዎች የሁሉም ዜጎች ንብረት ስለሆኑ እንዳይባክኑ፣ እንዳይጠፉ፣ እንዳይሠረቁ ሊጠበቁ ይገባል። ለምሳሌ የስልክ መስመሮች በግሰቦች ሲቆረጡና ሲበላሹ፣ የውሃ ቧንቧዎች ተሰብረው ውሃ ያላግባብ ሲፈስ ወዘተ እያዩ ለሚመለከተው ክፍል ያለማሳወቅና ርምጃ አለመውሰድ ከአንድ ዜጋ የሚጠበቅ ተግባር አይደለም።

የጋራ መገልገያ መሳሪያዎችን በጥንቃቄ ጉድለት የሚያበላሽ፣ የሚያወድም ወይንም የሚያባክን ሰው በሕግ ፊት ተጠያቂ እንደሆነ ነም ግንዛቤ ሊኖር ይገባል።

መሰጠጃ 6

በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ተወያዩ።

- ?** 1. የጋራ መገልገያ መሳሪያዎች የሕዝብ ሀብት ናቸው የሚባሉ ስምንድን ነው?
- 2. የጋራ መገልገያ ሀብቶች ሲባክኑ እየተመሰከሩ ከትን አያባባኝም ብንል ከተጠያቂነት ማምሰጥ እንችላለን?
- 3. በአካባቢያችሁ ሕዝቡ በጋራ የሚገልገልባቸውን ንብረቶች በመዘርዘር ሲደረግላቸው ስለሚገባው ጥንቃቄ አጭር ማብራሪያ ስጡ።

5.4 የሕዝብን ሰላምና የጋራ ደህንነትን ሥጋት ላይ የሚጥሱ አፍራሽ ተግባራት፤

5.4.1 የሕዝብን ሰላምና የጋራ ደህንነትን ሥጋት ላይ የሚጥሱ አፍራሽ ተግባራትን ለማስወገድ ሲደረጉ የሚገቡ ጥረቶች፤

- ✓ አፍራሽ ተግባራትን ለማስወገድ ከእናንተ ምን ይጠበቃል?

“ሲጅራ ደህንነት ዘብ መቆም”

በመላው ዓለም የእርስ በእርስ ብጥብጥና ሁከት እየተነሳ በዜጎች ሕይወት፣ በሀገር ኢኮኖሚና ፀጥታ ላይ ብዙ ጉዳት ሲያስከትል እያስተዋልን ነው። የግል መብቱ አልተከበረ በረሃኝም ብሎ የሚያከብርፈው፣ የሀገሩ አስተዳደር የማያረካው፣ በጎሳው፣ በሃይማኖቱና በዘሩ ወይም በፍልስፍናው ያፈነገጠው ሁሉ በሀገር ላይ ሁከት፣ ሽብርና ብጥብጥ እንዲነሣ ምክንያት ሲሆን ይስተዋላል።

ብጥብጥ፣ ሁከትና ጦርነት ተመልሰው እነርሱ ራሳቸውን ይፈጥራሉ እንጂ ሰላምን አያመጡም። ያለንበት ዘመን የተራቀቀ የተንኮላ ዘዴ ሊፈፀምበት የሚያስችለውን አቅጣጫ ሁሉ ፈጥሯል። የተራቀቁ የሰውርና የግልፅ የጦርነት መሳሪያዎች ተፈልገዋል። በየትኛውም ቦታ ቢሆን ጥፋትና ተንኮላ የሚፈፀመው በቀላሉ ነው። በፈንጅ የሰውን ሕይወትንና ንብረት ማውደም ቀላል እየሆነ መጥቷል። ለጉዳትና ለጥፋት ነገሮች ሁሉ

የተመቻቹ ይመስላሉ።

የግል ኩርፌያም ሆነ የመንግሥት አስተዳደርን ጠልቶ በእልህ፣ በኃይልና በተንኮላ ርምጃዎች በመፈፀም ሕዝብን መጉዳት የሚያስገኘው ውጤት የለም። እንዲያውም ድርጊቱ ችግርና ውድቀትን የሚያባብስ ሊሆን ይችላል።

በሀገር ላይ ለሚቃጠል ማንኛውም የተንኮላ ተግባር እያንዳንዱ ዜጋ የመከላከል ኃላፊነት አለበት። ለሀገር ደኅንነትና ለሕዝብ ብልፅግናና ዕድገት የሚያስቡ ዜጎች እንዲህ ዓይነቶችን ለልማት ፀር የሆኑ ድርጊቶች ከመፈፀማቸው በፊት ሊቃወሙና ሊከላከሉ ይገባል።

(የደረሰኩበት ግለ ታሪክና ትዝታዎች፣ ማሞ ውድነህ፣ 1997፣ገጽ 524 ተሻሽሎ የተወሰደ)

መሰጠጃ 7

የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

- ?** 1. ከላይ የቀረበው ጽሑፍ ለማስተላለፍ የፈለገው ዋና መልዕክት ምንድን ነው?
- 2. «ብጥብጥ ሁከትና ጦርነት ተመልሰው እነርሱ ራሳቸውን ይፈጥራሉ እንጂ ሰላምን አያመጡም» በሚሰው አገላለጽ ላይ በቡድን ተወያዩ።
- 3. በሀገር ላይ ለሚቃጠል ማንኛውም የተንኮላ ተግባር እያንዳንዱ ዜጋ የመከላከል ኃላፊነት አለበት ሲባል ምን ማለት አለበት?

የሕዝብን ሰላምና የጋራ ደኅንነት ሊያናጉ የሚችሉ የተለያዩ አፍራሽ ተግባሮች በማናቸውም ጊዜ ሊከሰቱ ይችላሉ። ለምሳሌ በሕዝብ መካከል አሉባልታ መንፃት፣ ብሔሮችን፣ ብሔረሰቦችንና ሕዝቦችን ማጋጨት፣ ርካሽ የፖለቲካ ዓላማን ለማራመድ በሕዝብ አገልግሎት መስጫ ተቋማት ላይና ተሽከርካሪዎች ላይ ፈንጂዎችን ማፈንዳት፣ ሰላማዊ የመማር ማስተማር ሂደትን ማሰናከል አፍራሽ ከሆኑ ተግባራት መካከል ጥቂቶቹ ናቸው። አፍራሽ ተግባራት ውጤታቸው ሕዝብን ይጎዳል እንጂ አንዳችም ጠቀሜታ አይኖረውም። ስለዚህም በየደረጃው ሊከሰቱ የሚችሉ ማናቸውንም የጋራ ደኅንነት ሥጋቶችን ለይቶ ማወቅና መከላከል ከብቁ ዜጋ የሚጠበቁ የመልካም ሥነምግባርና የኃላፊነት ስሜት መገለጫዎች ናቸው።

በሀገርና በሕዝብ ላይ የሚደርሱ አፍራሽ ተግባራት ጉዳታቸው ጊዜያዊ ብቻ ሳይሆን በዘላቂነት ሊቀጥል የሚችልም ነው። ስለዚህም እያንዳንዱ ዜጋ እነዚህን መሰል አፍራሽ ተግባራት ራሱን ሊያርቅ ይገባል። ራሱን ከጥፋት ማራቅ ብቻም ሳይሆን አፍራሽ ተግባራትንም ያለ ይሉኝታ መታገል ከእያንዳንዱ ሀገራችንና ሕዝቧን እወዳለሁ ከሚል ዜጋ የሚጠበቅ ነው።

መሰረተ 8

በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ተወያይ።

1. በሀገርና በሕዝብ ላይ ጉዳት ሲያስከትሉ ደችላሉ የምትሰጡትን አፍራሽ ተግባራት በመዘርዘር በቡድን ተወያዩባቸው?
2. የጋራ ደህንነትን ሥጋት ላይ ሲጥሱ የሚችሉ አፍራሽ ተግባራትን ለማስወገድ ከእያንዳንዱ ዜጋ የሚጠበቁ ኃላፊነቶችን ዘርዘሩ።
3. በሀገርና በሕዝብ ላይ የሚደርሱ አፍራሽ ተግባራት ጊዜያዊ ብቻ ሳይሆኑ ዘላቂነትም አላቸው የሚሰውን አገላለጽ እንዴት ትረዳላችሁ?

5.5 ድህነትና ኋላቀርነትን መዋጋት፤

5.5.1 ድህነትና ኋላቀርነትን ለማጥፋት የታቀዱ የልማት ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎችን ለመተግበር ከመንግስትና ከዜጎች የሚጠበቀ ግዴታዎች

- ✓ ለሀገራችን ዕድገት በመንግሥት የተነደፉ ዋና ዋና የልማት ፖሊሲዎችንና ስትራቴጂዎችን ዘርዝሩ።

የልማት ስትራቴጂ ትክክለኛነት በተግባር ሲረጋገጥ፤

በሀገራችን የምግብ ዋስትናን ለማረጋገጥና ድኅነትን ለማሸነፍ የግብርናው ዘርፍ በቀዳሚ መፍትሔነት ይጠቀሳል። መንግሥት በአርሶ አደሩ ተቀባይነቱ የተረጋገጠ የግብርና ልማት ስትራቴጂና ፖሊሲ በመንደፍ ተግባራዊ እንቅስቃሴ ማድረግ ለሀገራችን ኢኮኖሚ እድገት ከፍተኛ ድርሻ እንዲኖረው አስችሏል። የዚህም ማረጋገጫው የአርሶ አደሩ ሕይወት በከፍተኛ ሁኔታ መለወጥ መቻል ነው።

የሀገራችን አርሶ አደሮች በመንግሥት የተነደፈውን የኤክስቴንሽን ፓኬጅን በተግባር በማዋል በአነስተኛ ማሳዎች ውስጥ የልዩ ልዩ ምርቶች ተጠቃሚ ሆነዋል። በዚህም ምክንያት ከዓመት ፍጆታቸው አልፎ ሕይወታቸው በከፍተኛ ሁኔታ ሊለወጥ ችሏል። መንግሥት የነደፈው የግብርና ልማት ስትራቴጂ ተግባራዊነት የገበሬውን ሕይወት ከመለወጥም አልፎ ዕድገቱ በዚህ የሚቀጥል ከሆነ ሀገራችን በአጭር ጊዜ ውስጥ መካከለኛ ገቢ ካላቸው ሀገሮች ተርታ ልትሰለፍ እንደምትችል ጥናቶች ያረጋግጣሉ።

ከዚህ ጎን ለጎንም ተግባራዊ እየሆኑ ያሉት ሌሎች የልማት ስትራቴጂዎችና ፖሊሲዎች ለሀገራችን ዕድገት አስተዋጽኦ በማድረግ ላይ ይገኛሉ።

(ከአዲስ ዘመን ጋዜጣ፣ ሚያዝያ 21/2000 ዓ.ም.ገጽ 3 ዕትም ተሻሽሎ የተወሰደ)

መሰረተ 9

በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ተወያይ።

1. የግብርና ልማት ፖሊሲው በአርሶ አደሩ ሕይወት ውስጥ ከፍተኛ ውጤት ሲያስመዘገብ የቻለው ለምንድን ነው?
2. አርሶ አደሩን ደበልጥ ተጠቃሚ ስላደረገው የኤክስቴንሽን ፓኬጅ ከመምህራችሁ ጋር ተወያይ።

ሀገራችን የምትታወቅበትን ድህነትና ኋላቀርነት ለማስወገድ መንግሥት በተለያዩ ዘርፎች ፖሊሲዎችንና ስትራቴጂዎችን ነድፎ በተግባር ላይ አውሏል። ለምሳሌ የገጠር ልማት ፖሊሲና ስትራቴጂ፣ የኢንዱስትሪ ልማት ስትራቴጂ፣ የአቅም ግንባታ ስትራቴጂ በግንባር ቀደምትነት ይጠቀሳሉ። እነዚህ የልማት ስትራቴጂዎች፣ ፖሊሲዎችና ፕሮግራሞች ተግባራዊነታቸው ቀጣይነት ከሌለው የታቀደው ዕቅድ የሚፈለገውን ውጤት ላያመጣ ይችላል። በተለይም ዜጎች ለድኅነታችንና ለጉስቁልናችን እንቅፋት የሆኑ ችግሮችን ለማስወገድ ለፖሊሲዎቹና ለልማት ስትራቴጂዎቹ ተፈጻሚነት እጅ ለእጅ ተያይዘው ካልቆሙ ድኅነት በንግግርና በምኞት ብቻ ሊወገድ አይችልም።

ለፖሊሲዎቹና ለስትራቴጂዎቹ ተፈጻሚነትና ውጤታማነት በቅድሚያ የሥራ ባህላችን ሊዳብር ይገባል። እያንዳንዱ ዜጋ ድህነትን ለማስወገድ በተሰማራበት የሥራ መስክ ሁሉ ውጤታማ መሆን አለበት። ለሀገራችን ድህነትና ኋላቀርነት የሚጠቀሱ በርካታ ታሪካዊ ምክንያቶች ቢኖሩም እነዚያን ስህተቶች ላለመድገም እያንዳንዱ ዜጋ በግሉ መወሰን ይገባዋል።

መሰረተ 10

በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ተወያይ።

- 1. ስህገራችን ድህነትና ኋላቀርነት መንስዔዎችና ችግሮቹን ለማስወገድ መፍትሄ በምትሰጡ ነጥቦች ላይ ተወያይ።
- 2. በህገራችን የተነደፉት የልማት ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች ተገባራዊ እንዲሆኑ ከመንገድ ስትና ከሕዝብ ምን ይጠበቃል? ተወያይበት።

5.5.2 ድህነትና ኋላቀርነትን ለመዋጋት በአካባቢ የበጎ ፈቃደኝነት አገልግሎት ላይ መሳተፍ አስፈላጊ ነው።

ምዕል 5.3 ወጣቶች በችግኝ ተከላ

• ከሥዕሉ ምን ተገነዘባችሁ?

የዘመን ፍልሚያ በድሃ ጉዳይ

ከአሥር ዓመቷ ጀምሮ ድሆችን በፍቅር እየቀረበች ታገለግላ ነበር። ለምሳሌ አቡሌ የሚባል ማየት የተሳነው ወጣት ከሚያድርበት የጎዳና ዳር እየሄደች ምግብና ሣንቲም ትሰጠዋለች። እየመራች መንገድ ታሻግረዋለች። አንድ ቀን አቡሌ ለምኖ ምንም

ሳንቲም ባለማግኘቱ በርሃብ አንጀቱ እጥፍ ብሎ የወደቀበት ሥፍራ ድረስ በመሄድ እንዲህ አለችው።

“አቡሌ ዛሬ አልቀናህም?”
“አዎ ዛሬ አልቀናኝም።”

እጇን ወደ ቦርሳዋ ሰድዳ ሳንቲም አወጣች። እናም ሳንቲሙን በአቡሌ እጅ ላይ ዘረገፈችለት። አቡሌ ቀኑን ሙሉ ቢደክምም የማያገኘውን ሣንቲሞች እንደጨበጠ። “ከየት አመጣሽው?” ብሎ ህፃኗን ይጠይቃል። እርሷም፣ “እናቴ የሰጠችኝ የኪስ ገንዘብ ነው። እኔ ብገሃበት ከረሜላ ነው። ለአንተ ግን ራት መቅመሻ ይሆንሃል።” አቡሌ የዚህችን ልብ ብርሃንና አስተዋይ ልጅ በሳል አስተሳሰብ አደነቀ።

ያቺ የአሥር ዓመቷ ህፃን ዛሬ አድጋ የእርጅናን ፀጋ በመጎናጸፍ አንቱ የመባል ክብር አግኝታለች። የያዜዋ ርሀሩህ ህፃን የዛሬዋ ዶ/ር ጀምበር ተፈራ የተባሉት እናት ናቸው።

ዶ/ር ጀምበር ተፈራ በአሥር ዓመታቸው የጀመሩት የበጎ አድራጎት አገልግሎት ፍሬ አፍርቶ ዛሬ በመልካም አርአያነታቸው ከሚጠቀሱ የሀገራችን ሰዎች መካከል አንዱ ለመሆን በቅተዋል። በሙሉ በተቀናባበረ ዘዴ የከተማ ልማት ፕሮጀክት ተብሎ በሚጠራው ድርጅታቸው አማካይነትም በአዲስ አበባ አካባቢ የተለያዩ ቦታዎች በርካታ ተግባራትን እያከናወኑ ይገኛሉ። ከእነዚህም መካከል የአረጋውያን ማቆያ ማዕከላት፣ የማኅበረሰብ ዕድገት፣ የመሠረተ ጤና እንክብካቤና የአካባቢ የልማት ዘርፎች ጥቂቶቹ ናቸው።

ዶ/ር ጀምበር ተፈራ እስከዛሬ ካከናወኗቸው በጎ ተግባራት መካከል በተለይ የወጣቶች ሙያ ማዕከልና ንባብ ቤቶች፣ የአንደኛና የሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች፣ የጤና ኬላ ግንባታዎች፣ የውሃ ቦና፣ እጅግ የተጎሳቆሉና ለሰው ልጆች መኖሪያ የማይሆኑ ቤቶችን አፍርሶ በአዲስ የመተካት ተግባሮች፣ የጋራ መጠቀሚያ የሆኑ የማዕድ ቤቶችና የመፀዳጃ ቤቶች ግንባታዎች በምሳሌነታቸው የሚጠቀሱ ናቸው።

የሥነህይወት ሥነምግባር ትምህርት የተማሪ መጽሐፍ - 8ኛ ክፍል

ይህንን የዶ/ር ጀምበር ተፈራ የበጎ ፈቃደኝነት ተግባራት የተመለከቱ የአካባቢው ነዋሪዎችም “የድሃ ጉያ” እያሉ ይጠሯቸዋል። ዛሬ የዶ/ር ጀምበር ተፈራ ዕድሜ ስልጣ አምስት ዓመት ደርሷል። የበጎ ፈቃድ አገልግሎታቸውን ለመፈጸምም ዛሬም ድረስ ዕድሜአቸው አልገደባቸውም።

(ደማቆቹ ፀሐይተ ሌሊት፣ በሰለሞን ጥላሁንና ሥምረት ገብረ ማርያም፣ 2000 ዓ.ም ተመጥኖና ተሻሽሎ የተወሰደ።)

መሰረተ 11

? ከላይ የቀረበውን ምንባብ መነሻ በማድረግ የሚከተሉትን ጥያቄዎች መልሱ።

1. የዕድሜ ማነስና መተሰቅ የበጎ ፈቃደኝነት አገልግሎት ከመስጠት እንደማይገደድ ከዶ ክተር ጀምበር ተፈራ ታሪክ ምን ተገነዘባችሁ?
2. የመንግስት የልማት ፖሊሲና ስትራቴጂ ተግባራዊ እየሆኑ እያሉ እንደ ዶክተር ጀምበር የመሳሰሉ ዜጎች የሚሳተፉበት የበጎ ፈቃደኝነት አገልግሎት በተጨማሪነት ለምን ያስፈልጋል?
3. «ድህነትንና ኀሳቀርነትን በበጎ ፈቃድ አገልግሎት ለማሸነፍ ከእኔ የሚጠበቅ ድርሻ በሚል ርዕስ አጭር ጽሑፍ ጽፋችሁ ሰንደኛ ቻችሁ አንብቡላቸው።

የዜጎች የበጎ ፈቃደኝነት አገልግሎት ያልታከለበት ማንኛውም የመንግሥት እንቅስቃሴ የተጠበቀውን ውጤት ላያስገኝ ይችላል። በተለይም እንደ ኢትዮጵያ ያሉ ድክነትን በማሸነፍ ብልፅግናን ለማምጣት የሚጥሩ ሀገሮች ዜጎቻቸው በበጎ ፈቃደኝነት አገልግሎት በስፋት ሊሳተፉ ይገባል።

የበጎ ፈቃደኝነት አገልግሎት በጉትጉታና በትዕዛዝ የሚከናወን ሳይሆን በራስ ተነሳሽነት የሚፈጸም ተግባር ነው። ለምሳሌ፣ ወጣቶች በአካባቢያቸው ያሉ ታናናሾቻቸውን ሰብስበው በማስጠናት በትምህርታቸው የተሻለ ውጤት እንዲያመጡ ቢረዱቸው እህትና ወንድሞቻቸውን ከመርዳት ጎን ለጎን ውጤታማ ተማሪዎች ለማፍራት ለሚያስችለው የትምህርት ፖሊሲ ድጋፍ ሰጡ ማለት ነው።

የአንድ አካባቢ ሰዎችም በቡድን ተደራጅተው በበጎ ፈቃደኝነት በሠፈራቸው ውስጥ የሚገኙ ጧሪ አልባ አረጋዊያንን፣ የኤች.አይ.ቪ.ኤድስ በሽታ ታማሚዎችን፣ የአእምሮ ህመማንንና በተለያዩ ምክንያት አሳዳጊ ያጡ ህፃናትን ቢንከባከቡ፣ የአካባቢያቸውን ንፅህና ቢጠብቁ፣ በማምረቻና በማከፋፈያ ተቋማት በመገኘት ነጻ የጉልበት አገልግሎት ቢሰጡ፣ ሙስናን በጋራ ቢከላከሉ የሀገሪቱን ማኅበራዊ ችግሮች በጥቂቱም ቢሆን ለመቅረፍ አስተዋፅኦ እያደረጉ ነው ማለት ይቻላል። ይህን መሰሉን የበጎ ፈቃድ አገልግሎት የሚፈጽሙ ዜጎች ለሀገር ዕድገት ከሚያበረክቱት አስተዋጽኦ ጎን ለጎን በሥነምግባራቸውም አርአያ ሊሆኑ እንደሚችሉ ማሰብ አግባብ ይሆናል።

መሰረተ 12

? በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ በቡድን በመሆን ተወያዩላቸው።

1. በዜጎች የበጎ ፈቃደኝነት አገልግሎት ያልተደገፈ የልማት ዕቅድ የተፈሰገውን ውጤት አያመጣም የሚባለው ስምንድን ነው?
2. የበጎ ፈቃደኝነት አገልግሎት በመንግስት ትዕዛዝ የማይከናወነው ስምንድን ነው?
3. የበጎ ፈቃድ አገልግሎት የውዴታ ኃላፊነት ብቻ ሳይሆን ብሔራዊ ግዴታም ነው የሚባለው ስምንድን ነው?
4. በአካባቢያችሁ ማከናወን ስለሚገባችሁ የበጎ ፈቃደኝነት አገልግሎት በቡድን ተወያይ ታችሁ ሪፖርት አቅርቡ።

5.6 ዜገነት፤

5.6.1 የዜጎችን መብት ማክበር ለሀገር ፍቅር መዳበር ያለው ጠቀሜታ፤

✓ የዜጎችን መብት ማክበር ለሀገር ፍቅር መዳበር ምን ጠቀሜታ ይኖረዋል?

የዜገነት ድርሻን መወጣት

ዜጎች ሁሉ ሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶቻቸው ተከብረውላቸው በሀገራቸው በነፃነት የመኖር መብት አላቸው። እያንዳንዱ ሰው የራሱ አመለካከት፣ የፖለቲካ አቋም፣ እምነትና ፍልስፍና ሊኖረው ይችላል። ማንም ሰው የሌላውን መብት እስካልነካና የእኔን ሃሳብ ብቻ

ተቀበሉኝ ብሎ እስካላስገደደ ድረስ በሠላማዊና ገንቢ በሆነ መልኩ አስተሳሰቡንና አቋሙን በነፃነት ለመግለፅ አይከለክልም። በአንፃሩ ግን እያንዳንዱ ዜጋ የራሱ ሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶቹ እንዲከበሩለት የሚፈልገውን ያህል የሌላውንም መብት እንዲሁ ሊያከብር ይገባል።

ሀገራችን የብዙ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ሀገር ነች። እነዚህ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች ደግሞ የየራሳቸው ቋንቋ፣ ባህልና እምነት አላቸው። በዚህም ምክንያት ማንኛውም ሰው ከራሱ ብሔር ባህልና ቋንቋ ጋር ልዩ ትሥሥር ስላለውና የማንነቱም መገለጫ ስለሆነ መብቱ ሳይሸራረፍ ሊከበርለት ይገባል። የዜጎች ዲሞክራሲያዊና ሰብዓዊ መብቶች በርግጠኝነት የሚከበሩ ከሆነ በሀገራቸውና በሕዝባቸው ሊኮሩና የዜግነት ድርሻቸውን በሚገባ ሊወጡ ይችላሉ። ይህ ሁኔታ ደግሞ የሀገር ፍቅርን ስሜት ለማዳበር ከፍተኛ ድርሻ አለው።

መሰረተ 13

የሚከተሉትን ጥያቄዎች ሥሩ።

- 1. ከሳይ የቀረበው ፅሁፍ ስለ ዜጎች መብት አጠባበቅ ምን መልዕክት ያስተሳልፋል?
- 2. የዜጎች ዲሞክራሲያዊና ሰብዓዊ መብቶቻቸው የሚከበሩላቸው ከሆነ በዜግነታቸው ሲኮሩ ይችላሉ?
- 3. የዜጎች መብት መከበር ከሀገር ፍቅር ጋር ያለው ቁርኝት እንዴት ይገለጻል?

የአንድ ሀገር ውበቷ ዜጎቿ ናቸው። መብታቸው በሕገመንግሥት ተረጋግጦ የተከበረላቸው ዜጎች ሀገራቸውን ለማልማትና ለሀገራቸው ልዕልና ዘብ ለመቆም ሁሌም ዝግጁ መሆን ይኖርባቸዋል። የዜግነት መብቱ ያልተከበረለት ሰው የሀገር ፍቅር ስሜቱ የጠነከረ አይሆንም። በዜግነቱ የሚሸማቀቅ ሰው የህሊና ርካታና እረፍት አይኖረውም። በሀገሩ ልማት ተሳትፎ ድህነትን ለማስወገድ በሚደረገው ጥረትም ንቁ ተሳታፊ አይሆንም።

የሀገራችን ሕገመንግሥት የእያንዳንዱን ዜጋ መብት የሚያስጠብቅ ዋስትና ስለሰጠ በርካታ ሰዎች በሀገራቸው ጉዳይ በንቃት ሲሳተፉ ይስተዋላል። ሀብት ያለው መዋዕል ነዋዩን እያፈሰሰ ሀገሩን በልማት በመገንባት ላይ ይገኛል። በተለያዩ ምክንያቶች በሌሎች ሀገ

ሮች የሚኖሩ ኢትዮጵያውያን በአሁኑ ወቅት ወደ ሀገራቸው ተመልሰው በልማት ሥራዎች ንቁ ተሳትፎ በማድረግ ላይ ይገኛሉ። በርካታ ምሁራንና ባለ ሀብቶችም በተፈጠረው ምቹ ሁኔታ ተጠቅመው ወደ ሀገራቸው በመመለስ በሠለጠኑበት ልዩ ልዩ ሙያዎች ሀገራቸውን በማገልገል ላይ ይገኛሉ። ይህ ሁኔታ የሚያመለክተው የዜጎች መብቶች ሳይሸራረፉ ሲከበሩ የሀገር ፍቅር ስሜቱም የዚያኑ ያህል እየዳበረ መሄዱን ነው። የሀገር ፍቅር ስሜት መዳበር ከሚገለጽባቸው መካከልም ጥቂቶቹ፤

- ✓ በጠንካራ የሥራ መንፈስ ውጤታማ ተግባር ማስመዝገብ፤
- ✓ ለዲሞክራሲና ለመልካም አስተዳደር መስፈን የድርሻን መወጣት፤
- ✓ በእካባቢና በሀገር አቀፍ ጉዳዮች ላይ ያለ ማንም ጉትጉታ መሳተፍ፤
- ✓ ለጋራ ደኅንነት መረጋገጥ ብሔራዊ የዜግነት ኃላፊነትን መወጣት፤

የሚሉት በዋናነት ይጠቀሳሉ። እነዚህ ተግባራት ሲከናወኑ የሀገር ብልፅግና ዕውን ይሆናል። የሀገራችን የድህነት ታሪክም ይለወጣል።

መሰረተ 14

በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ተወያዩ።

- 1. የዜግነት መብቱ ያልተከበረለት ሰው ሀገሩን ከልብ እያፈቀረ የድርሻውን ሲወጣ ይችላል።
- 2. ሀገሩን የሚወድ ዜጋ ሲያከናውናቸው ከሚገቡ ተግባራት መካከል ሦስቱን ዘርዘሩ።

5.7 ብሔራዊ ሰንደቅ ዓሳማ፡

5.7.1 ሰንደቅ ዓሳማና ብሔራዊ መዝሙር የሀገርን ፍቅር ለማዳበር የሚኖራቸው አስተዋጽኦ፡

ምዕል 5.4 ጃግኖች አትሌቶች

• ከዚህ በላይ ካለው ሥዕል ምን ትገነዘባላችሁ?

የኢትዮጵያ ሕዝብ ብሔራዊ መዝሙር፤

የዜግነት ክብር በኢትዮጵያችን ፀንቶ፤
ታየ ሕዝባዊነት ዳር እስከ ዳር በርቶ፤
ለሠላም ለፍትሕ ለሕዝቦች ነፃነት፤
ለእኩልነት ፍትህ ቆመናል በአንድነት፤
መሠረተ ፅኑ ስዕብናን ያልሻርን፤
ሕዝቦች ነን ለሰላም ለስራ የቆምን፤
ድንቅ የባህል መድረክ የአኩሪ ቅርስ ባለቤት፤
የተፈጥሮ ፀጋ የጀግና ሕዝብ እናት፤
እንጠብቅሻለን አለብን አደራ፤
ኢትዮጵያችን ኑሪ እኛም በአንቺ እንኩራ!!!

መሰላሰቢያ 15

በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ተወያዩ።

- ?** 1. በብሔራዊ መዝሙሩ ውስጥ የተካተቱ ዋና ዋና መልዕክቶች ምንድን ናቸው።
- 2. «ድንቅ የባህል መድረክ» የሚለው ሀረግ ምንን ይገልጻል?
- 3. ዜጎች ሀገራቸውን በክብር እንዲጠብቁ የሚያሳስበው ሀረግ የትኛው ነው?

ሰንደቅ ዓላማ የአንድን መንግሥትና ሕዝብ ሉዓላዊነት፣ ነፃነትና ሥልጣን የሚያሳይ ምልክት ነው። በመሆኑም ለሰንደቅ ዓላማ ክብር መስጠት ማለት ለሀገራችንና ለሕዝባችን ያለንን ፍቅርና አክብሮት መግለፅ ማለት ነው።

ሰንደቅ ዓላማና ብሔራዊ መዝሙር ከሀገር ፍቅር ጋር እጅግ የተሳሰሩ ናቸው። ለምሳሌ የሀገራችን ስፖርተኞች በዓለም የስፖርት አደባባይ አሸናፊነታቸውን ተከትሎ ሰንደቅ ዓላማችን ከፍ ብሎ ሲውለበለብ የደስታ ስሜት እየተናነቃቸው እንባቸውን ያፈሳሉ።

ከታሪካችን እንደምንገነዘበው ሕዝባችን ለሰንደቅ ዓላማውና ለሀገሩ ፍቅር ሲል በተለያዩ የጦር ግምባሮች ሕይወቱን መስዋዕት በማድረግ ሉዓላዊነቱን አስጠብቆ ኖሯል።

ዛሬም ቢሆን ሀገራን እወዳለሁ የሚል ዜጋ ፍቅሩን የሚገልፀው ሀገሩን በሚወክለው ሰንደቅ ዓላማና ከሰንደቅ ዓላማው ጋር ተያይዞ በሚዘምረው ብሔራዊ መዝሙሩ አማካይነት ነው። ቀደም ባሉት መንግሥታት ይታመን እንደነበረው ሰንደቅ ዓላማ ሊከበርና ሕዝብን ሊያንቀሳቅስ የሚገባው ወራሪ ሠራዊትን ለመመከት ብቻ መሆን የለበትም።

ለአንዴና ለመጨረሻ ጊዜ በድህነት ላይ ዘምቶ አሸናፊ ለመሆንም በብሔራዊ ሰንደቅ ዓላማችን ዙሪያ ተሰባስበን ሀገራችንን ወደ ብልፅግና ማሸጋገር ይጠበቅብናል። መልካም አስተዳደርን ለማስፈን፣ መፈቃቀርንና መከባበርን ለማጎልበት በሰንደቅ ዓላማ ዙሪያ መወያየት አግባብ ይሆናል። ለሰንደቅ ዓላማችን ፍቅር ሲኖረን ብሔራዊ የሀገር ፍቅራችንም ከፍ ይላል፤ የዜግነት ድርሻንም በብቃት ለመወጣት የፅናት አቅም ይሆናል።

መሰላሰቢያ 16

በሚከተሉት ጥያቄዎች ላይ ተወያዩ።

- ?** 1. ለሀገራችንና ለሕዝባችን ያለንን ፍቅር እንዴት በሰንደቅ ዓላማችንና በብሔራዊ መዝሙራችን መግለፅ እንደሚቻል በቡድን ተወያዩ?
- 2. ሰንደቅ ዓላማውንና ብሔራዊ መዝሙሩን የማይወድ ዜጋ ሀገራን እወዳለሁ ማለት ይችላል? ተወያዩበት።

የምዕራፍ ማጠቃለያ

አዲሱ የሀገር ፍቅር ስሜት በአደንዳንዱ ዜጋ ስሜት ውስጥ ለመስረጽ የሚችሉው የብሔሮችን፣ የብሔረሰቦችንና የሕዝቦችን ታሪኮችና ባህሎች ማክበር ሲቻል ነው። ለሀገሩ ታሪክና ባህል እንግዳ የሆነ ሰው ሰብሔራዊ የሀገር ፍቅር ስሜት የሚኖረው ስፍራ አነስተኛ ነው።

የብሔሮች፣ የብሔረሰቦችና የሕዝቦች ታሪክና ባህሎች ማወቅ ብቻ በራሱ በቂ አይደለም። የሕዝቦች ሰብዓዊና ዲሞክራሲያዊ መብቶች በእኩልነት ተከብረው ሁሉም ዜጋ በሀገሩ ጉዳይ በእኩል ደረጃ ተሳታፊ ሲሆን የሀገር ብልፅግና ዕውን ይሆናል። ለሀገሩ ጉዳይ ባይተዋር የሆነን ዜጋ ሀገርን አፍቅር ቢባል ትርጉም አይኖረውም።

የዜጎች መብት በተግባር ከተረጋገጠ ብሔራዊ የጋራ መግባባት ይኖራል። የጋራ መግባባትና መተሳሰብ ሲኖር የሀገሪቱ ውስን ሀብት ተገዝተው ስጋራ መገልገያነት በጥቅም ላይ የዋሉ መሣሪያዎችና ንብረቶች በጥንቃቄ ይያዛሉ።

አዲሱ የሀገር ፍቅር ስሜት በልቡ ውስጥ ሠርዖ የገባ ዜጋ ስሕተት ደህንነት ሥጋት ከሆኑ አፍራሽና የጥፋት ተግባራት እንዳይከሰቱ ይታገላል፤ ተከስተው ሲገኙም ያሰምንም ይሱኝታ ስፍትሕ አካላት አሳልፎ ይሠጣል።

ሀገሪን እወዳለሁ የሚል ሁሉ የሀገሩን ብሔራዊ ክብር ለማስጠበቅ ይጥራል ሰብአዊ ሰንደቅ ዓሳማውና ሰብሔራዊ መዝሙሩ ልዩ አክብሮትና ፍቅር ይኖረዋል። የሀገሩ ክብር መገሰጫ በሆነው ሰንደቅ ዓሳማ ሥር በመሰለፍ ሀገሩን አኩሪ ታሪክ አስጠብቆ ሁልጊዜ ቃሉን ማደስ አለበት።

ሀገራችን ከምትገኝበት ድህነት ኋላቀርነት ተላቃ ወደ ተሻሰ ዕድገት ክፍ እንድትል ዜጎች ሁሉ መንግሥት ሰነደፋቸው የልማት ፖሊሲዎችና ስትራቴጂዎች ተግባራዊነት የደርሻቸውን ሲወጡ ይገባል። ድህነትን ለማጥፋት በመንግስት የሚነደፉ የልማት ስትራቴጂዎችና ዕቅዶች በዜጎች የበጎ ፈቃደኝነት ተሳትፎ ካልተደገፉ የሚጠበቀው ውጤት ሳይመዘገብ ይችላል።

የሀገራችንን የድህነት ታሪክ ለመሰወጥ በአዲሱ የሃገር ፍቅር ስሜት እጅ ለእጅ ተያይዞን ድህነትን ተረት በማድረግ ዘላቂ ልማት ለማምጣት መረባረቡ የዜጎች ሁሉ ኃላፊነት ነው።

የምዕራፍ ቁጥር ቃላት

- ሱዳን ሀገር፡- ብሔራዊ ነፃነቱና ክብሩ በየትኛውም የውጭ ኃይል ያልተደፈረ ነፃ ሀገር።
- የዲሞክራሲ ትረፋት፡- ዲሞክራሲ ያስገኛቸው ጠቃሚ ውጤቶች።
- መስካም አስተዳደር፡- ፍትሐዊና አድልዎ የሌለበት አስተዳደር።
- አፍሪካ ተግባራት፡- የሀገርንና የሕዝብን ደህንነት ሊያናጉ የሚችሉ የጥፋት ተግባራት።
- መዋዕስ ንግድ፡- ተንቀሳቃሽና የማይንቀሳቀስ ቋሚ ሀብት።

© MOE, FDR Ethn
Not to be republi

የምዕራፍ የክስሳ ጥያቄዎች

I የሚከተሉት ዓረፍት ነገሮች ትክክል ከሆኑ «አውነት» ስህተት ከሆኑ «ሀሰት» በማለት መልሱ።

1. ሀገራችን፣ “የብሔረሰቦች ሙዚየም” ተብላ የምትጠራው ብዙ ባህሎችና ቋንቋዎች ስላሏት ነው።
2. የብሔሮችን፣ የብሔረሰቦችንና የሕዝቦችን ታሪክ ማወቅ የሚቻለው መልክዓ ምድሩን በማጥናት ብቻ ነው።
3. ብሔራዊ ሰንደቅ ዓላማና ብሔራዊ መዝሙር የሀገር ፍቅር መገለጫዎች ናቸው።
4. የቦጎ ፈቃደኝነት አገልግሎት በመንግሥት የሚከናወኑ የልማት እንቅስቃሴዎችን አይደግፍም።
5. የሰንደቅ ዓላማችን ብሔራዊ ዓርማ የብሔሮች፣ የብሔረሰቦችና የሕዝቦች የዕኩልነት መገለጫ ነው።

II በ “ለ” ሥር የተዘረዘሩትን በ“ሀ” ሥር ካሉት ጋር አዛምዱ።

ሀ	ለ
1. በራስ ተነሳሽነት የሚፈፀም ተግባር፣	ሀ. ብሔራዊ መዝሙር።
2. ብሔራዊ ሰንደቅ ዓላማ፣	ለ. ብሔራዊ ምልክት።
3. ብሔራዊ ዓርማ፣	ሐ. የሕዝቦች መገለጫ
4. ዴሞክራሲ፣	መ. የሀገርን ገጽታና ሀብት የሚጎዱ ድርጊቶች።
5. የዜጎች የቃል ኪዳን መግለጫ፣	ሠ. ሃሳብን በነፃ የመገለጽ መብት።
6. አፍራሽ ተግባራት፣	ረ. የአንድ ለ-ዓላዊ መንግሥት ዓርማ።
7. ባህልና ቋንቋ፣	ሰ. የቦጎ ፈቃድ አገልግሎት።

III ለሚከተሉት ጥያቄዎች ትክክለኛ የሆነውን መልስ ምረጡ።

1. ሀገራችን ነፃነቷን አስከብራ የኖረችው፣
  - ሀ. በጦር ኃይል ጥንካሬ ነው፣
  - ለ. በስትራቴጂያዊ አቀማመጥ ነው፣
  - ሐ. በጀግኖች ልጆቿ የተጋደሉ ጀግንነት ነው፣
  - መ. ሁሉም መልስ ሊሆኑ ይችላሉ።
2. የኢትዮጵያ ብሔሮች፣ ብሔረሰቦችና ሕዝቦች አንዳንድ ታሪኮች ሊዛቡ የቻሉት፣
  - ሀ. ሁሉም ታሪኮች የተፃፉት በውጭ ሀገር ሰዎች ስለሆኑ ብቻ ነው ፣
  - ለ. በሀገር ውስጥ ታሪክ ጸሐፊዎች ስላልተጻፉ ነው፣
  - ሐ. የተዛቡ ታሪኮች የሉም፣
  - መ. በአንዳንድ የውጭ ሀገርና የሀገር ውስጥ ጸሐፊዎች ሲጻፉ በበቂ መረጃ ባለመደገፋቸው ነው።
3. ለመንግሥትና ለሕዝብ ሀብት ጥበቃ ማድረግ ያለበት፣
  - ሀ. እያንዳንዱ ዜጋ በተመቸው ጊዜ ብቻ ከጠበቀ በቂ ነው፣
  - ለ. የፖሊስ ኃይል ብቻ ነው፣
  - ሐ. አንዳንዴ መንግሥት አልፎ አልፎ የአካባቢው ሕዝብ ከጠበቀ በቂ ነው፣
  - መ. መንግሥትና ሕዝብ በመተባበር ሊጠብቁ ይገባል።
4. ብሔራዊ ሰንደቅ ዓላማ፣
  - ሀ. የነፃነት ምልክት ነው፣
  - ለ. የአንድነት ማረጋገጫ ነው፣
  - ሐ. የሉዓላዊ መንግሥት መለያ ምልክት ነው፣
  - መ. ሁሉም መልስ ሊሆኑ ይችላሉ።

5. ሀገራን እወዳለሁ የሚል ዜጋ ሁሉ፤

ሀ. በሀገሩ ጉዳይ ቀጥተኛ ተሳታፊ መሆን ይገባዋል፤

ለ. ለሀገሩ ብሔራዊ ሰንደቅ ዓላማና ብሔራዊ መዝሙር ተገቢውን አክብሮት ይሰጣል፤

ሐ. ለጋራ መገልገያ መሣሪያዎች ጥንቃቄ ሊያደርግ ይገባል፤

መ. ሁሉም መልስ ይሆናሉ።

IV የሚከተሉትን ባዶ ቦታዎች በትክክለኛ ቃል ወይም ሀረግ ሙሉ፡፡

1. የአንድ አካባቢ ሕዝብ በእኩልነት የሚጠቀምባቸው ነገሮች _____ ይባላሉ።

2. እያንዳንዱ ዜጋ _____ አገልግሎት ቢሳተፍ የህሊና እርካታ ያገኛል።

V የሚከተሉትን ጥያቄዎች ባጭሩ መልሱ፡፡

1. ሀገራችንን ከድህነት ለማላቀቅ ከእያንዳንዱ ዜጋ ምን ይጠበቃል?

2. ዜጎች የበጎ ፈቃደኝነት አገልግሎት እንዲሰጡ የሚበረታቱት ለምንድን ነው?

3. የዜጎች መብት በእኩልነት ሲከበር የሀገር ፍቅር ስሜት ይዳብራል የሚባለው ለምንድን ነው?

4. ለሀገራችን ብሄራዊ ሰንደቅ ዓላማና መዝሙር ያለንን ክብር የምንገልፀው እንዴት ነው?

